

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

DIRECTOR : D. ALEXANDRESCO

PRIM-REDACTOR : I. N. CESĂRESCU

ABONAMENTUL

pe an 30 lei; 6 luni 16 lei; 3 luni 8 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Străinătatea : 40 lei pe an, 20 pe 6 luni

A P A R E

de două ori pe săptămână sub redacțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

BUCUREȘCI

6, Splaiul Brâncoveanu Voevod, 6

Vis-à-vis de Palatul Justiției

Domnii abonați ai „Curierului judiciar” cari și au schimbat domiciliul cu ocazia Sf. Dumitru, 26 Octombrie cor., sunt rugați a ne avisa prin o carte poștală de noua d-lor adresă pentru a putea primi regulat ziarul.

S U M A R

Iarăși art. 7 din Constituție de d. G. Flaișlen.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ :

Curtea de apel din București s. III și ordonanța prim. președinte al trib. Ilfov : A. S. C. cere înscrierea ca apărător, cu o observație de d. D. Alexandresco.

Iarăși art. 7 din Constituție

Zilele trecute d. Tache Ionescu a făcut o declarație publică de o importanță desăvârșită. D-sa într-o întrunire publică a zis în numele partidului vechi—conservator, că printre reformele ce compun programa partidului este și libertatea cea mai largă pentru străini de a se așeza în țara noastră cu banii lor. Această declarație credem că vizează desființarea sau cel puțin modificarea dispozițiilor art. 7 din Constituție relativ la incapacitatea străinilor de a dobândi imobile rurale în România. O bună parte a presei noastre cotidiene a primit în mod destul de simpatie această declarație.

Aceasta ne amintește că, poate să fie de atunci vr'o 15 ani sau mai bine, adică câți-va ani după revisuirea Constituției,—eram atunci judecător la tribunalul Iași,—am publicat o mică broșură în limba franceză, dacă nu ne înșelăm la Socec & C-ie, —nu mai posedăm nici un exemplar din acest păcat din tinerețe—prin care susțineam și căutam să demonstrăm că dispozițiile Constituției de la 1879 în această privință, și protecționismul exclusivist inaugurat prin ele, nu va putea fi de lungă durată. Prin emiterea acestei păreri ne-am aprins atunci paie în cap. Toată presa, pe cât nu ne învâluia în disprețul tăce-

rei, ne ataca într'un mod virulent, criticând aspru strania și nepatriotică sumeție a vederilor noastre. Ni s'a făcut fel de fel de insinuări : că suntem vânduți străinilor, că suntem instrumentul ovreilor, bănuindu-se până și creștinătatea noastră personală din neam în neam. Ba un jurnal din cele mai importante ne-a făcut deosebita cinste de a declara într'un articol de fond că prezența noastră în rândurile magistraturei ar fi o rușine pentru dânsa.

Ei bine ! vremurile s'au schimbat de atunci. A început să ne iasă dreptatea. Declarația d-lui Tache Ionescu și atitudinea presei o dovedesc; evoluția lucrurilor ne dă satisfacția de a se îndrepta spre vederile emise de noi. Azi nevoia, și mai ales criza persistentă ce bântue țara noastră, a deschis ochii la mulți și a făcut ca o pătură din ce în ce mai mare a populației să vadă lucrurile sub adevăratul lor aspect și să-și dea cont de situație. Azi cel puțin poate cine-va să discute aceste cestiuni și să-și spună opinia, chiar de ar fi contrarie vederilor de la 1879, fără să risce a fi huiduit și lapidat. Censura a slăbit ; opiniile de bună credință încep să fie tolerate, chiar de ar fi contrarie curentului oficial. Patriotismul nu mai este monopolul unor dogme intransigente, aprioristice, afară de care nu e mântuire, ci numai erezii asupra cărora „anathema sit”. Pauperismul crescând a făcut să se admită puțința că și alte opinii pot să pornească din adevărat patriotism, poate chiar mai bine înțelese. Tempora mutantur. Il y a du progrès. Dar ce scump ne ține acest progres al judecății generale ! Tradiționalul belșug s'a dus, și calicia neagră bate la ușe. Desteptarea a venit târziu. Dar mai bine târziu de cât de loc. Încă este vreme de îndreptare.

Dacă e vorba de a reveni asupra dispozițiilor art. 7, aceasta nu poate privi de cât proprietatea rurală mai mare. Pământurile clăcărești, și în aceleași proporții și cele-l'alte mici proprietăți țărănești, vor trebui să fie menținute inalie-

nabile pe cât timp nivelul țăranului nostru nu va fi înălțat îndestul pentru a-l pune în stare de a îndura victorios contactul cu orî-ce element străin. Până la această majoritate al intelectului acei «qui rusticitate quadam gaudent» după cum se exprimă Justinian, trebuie episcopisiți. Modificarea art. 7—o repetăm—nu se poate referi de cât la proprietatea rurală mai mare, la latifundie.

Protecționismul tutelar asupra moșiilor noastre, sau mai bine asupra proprietăților noștri de moșii, s'a înființat pentru a nu expune pămîntul românesc la denaționalizare și pentru a nu slăbi viața noastră politică prin invazia în mase a unor elemente străine neposedând drepturile politice în România și, până la o epocă dată, chiar neaptea a le poseda.

Să examinăm nițel dacă și întru cât aceste două scopuri s'a realizat.

Prin proclamarea incapacității străinilor de a dobîndi, și mai ales de a cumpăra imobile rurale la noi, s'a rărit rîndurile cumpărătorilor într'un mod foarte eficace, așa de eficace în cât numai cetățenii români pot fi mușterii. Negreșit, —și în afară de chestia lipsei numerarului, a banilor efectivii pe la noi, și în afară de alte multe considerațiuni,—cu cât numărul cererilor e mai mic cu atîta scade prețul mărfii. Aceasta e o lege economică ce nu se poate înlătura cu sofisme.

Moșiile noastre na'ū căutare și n'aū preț. Dacă cine-va cere a cumpăra, caută chilipir. Boerul care, înădușit de ipotecă și datorii, vrea să vînză moșia sa pentru a se descurca, nu găsește amator. La urmă el nu mai poate plăti nici interesele. Vr'un creditor ia moșia pentru creanță, și el se găsește pe drumuri, fiind încă dator și—cere funcție care, după influența rudelor și după culoarea sa politică, cel puțin presuptă, i se dă de unii sau de alții cari sunt la putere. Pentru a putea trăi, ex-proprietarul, ex-moșierul, face politică militantă, și politica îl căpătuește, de preferență în administrație. Și aceasta în detrimentul carierei, căci asemenea numiri descuragează pe acei cari, consacrandu-și viața întreagă carierei de funcționar și cautând prin munca lor să se ridice încetul cu încetul, vîd astfel niște lăturalnici, niște «outsiders» străini de serviciul special, fără nici o preparație, că se așează în vîrfurile carierei, ocupând locul rîvnit și mai bine meritat de ei însăși. Avem o sumă de asemenea posturi zise politice, ocupate în mare număr de foști bogătași, de beizadele scăpătate.

Reducerea numărului cumpărătorilor, departe de a atinge scopul și de a produce efectul dorit, departe de a menține pe moșier proprietar quand-même, din contră 'l strînge de gât și îl omoară

mai sigur. Pămîntul nu mai este, în mare parte, al proprietarului de cât nominal; adevăratul stăpîn e creditorul care, dacă n'are dreptul formal de a stăpîni sub nume de proprietar, se arangează prin anticresă sau altfel, pentru a deposea de fapt pe proprietarul titular.

Trebuie să mai notăm că cea mai mare parte a moșiilor particulare sunt ipotocate la Creditul rural, și proprietarii ne mai putînd de multe ori a plăti nici ratele, și mai puțin interesele ne-cum capitalul datorilor subsecvente, această instituție de multe ori e silită în ultimul loc să cumpere ea moșiile ipotocate pe prețul împrumutului acordat. Astfel cu timpul vom ajunge, fără exagerare, a avea mai numai un singur proprietar rural, Creditul funciar rural, precum Creditele urbane încep a ne da exemplul chiar de pe acuma pentru orașe.

Eată rezultatul practic al art. 7. Așa de bine ne ferește pămîntul de denaționalizare în cât tinde a crea un singur proprietar, o «main—morte» în plin veacul al XX-lea, și încă fără nici un scop de utilitate publică. Aceasta e o consecință inevitabilă a prohibițiunii constituționale. Cine nu e capabil să-și păstreze moșia, o va pierde ori-cum, și nici o lege nu poate împiedica sau schimba mersul natural al lucrurilor, fiind că nu poate schimba nici realitatea, nici natura omenească. Ear pentru bietul ex-proprietar care, în loc să vîndă cui i dă un preț bun, a trebuit să vîndă pe nimic, conștiința că succesorul său este un compatriot, va fi o mîngăere foarte platonice.

Dar să vedem cea-l'altă menire a art. 7. *preservarea vieții noastre politice.*

Maî întâi, dacă admitem că idealul unui popor de civilizație modernă ar fi acela unde fie-care cetățean până la cel de pe urmă se ocupă cu treburile publice, face adică politică,—premisă de cari nu suntem tocmai convinși, inclinînd a crede gospodărește că mai bine ar fi fie-care să 'și vadă de treaba lui, lăsînd grija ocărmuirii și a politicii acelor cari prin studii anumite s'aū specializat pentru aceasta — dacă, zicem, admitem această ipoteză, atunci trebuie să ne dăm seamă că la noi educația politică,—ca calitatea inherentă a fie-cărui cetățean,—n'a ajuns încă la gradul necesar de perfecțiune. Vedem că acelaș corp de alegători trimite în Parlament ađi reprezentanți roși, mîne albi, după culoarea guvernului care e la putere, și mereu cu majorități covârșitoare. Știut este că, de un timp încoace mai ales, Parlamentul nostru este o unanimitate guvernamentală, opoziția neputînd pătrunde de cât foarte rar, și atunci numai cu îngăduirea bine-voitoare a însuși guvernului care pricepe că, fără nițică opoziție majoritatea sa prea compactă s'ar discompune. Nu avem politică de principiu ci numai

de interese personale, și de aceia țara e, după cum se zice, guvernamentală. Dovadă că, pe când la începutul unui nou guvern mai nici un oposant nu poate pătrunde în Parlament, când nici chiar Ion Brătianu sau Lascar Catargi nu s'au putut alege imediat după căderea lor, opoziția începe să câștige când un partid a stat la putere mai mult timp. Dovadă încă disidențele ce se formează în sânul fie-cărui partid când e la putere, disidențe cari dispar în neagra opoziție pentru a reapare după revenirea la putere. Accentuarea mai acută a disidenței între Paleo—și Neoconservatori tocmai în timpul opoziției este un fenomen extraordinar care pare a indica că aci într'adevăr ar fi divergențe de principiu și de vederi.

Așa fiind ne permitem a ne îndoi că reducerea stokului de alegători și de eligibili ar fi într'adevăr dăunătoare vieții noastre publice. S'ar reduce numai valoarea numerică a majorității și minorității; dar proporția sau mai bine disproporția între aceste două nu s'ar schimba întru nimic: coeficientul ar rămâne același. Dacă această temere ar fi serioasă, ea ar trebui să se opună și libertății străinilor de a cumpăra imobile urbane, căci și acestea dau drepturi politice, toată economia administrației comunale și în mare parte chiar politica generală basându-se pe ele; dar nimenea n'a ridicat aci vre-o obiecțiune.

Și aci, sub imperiul prohibițiunii constituționale, tot la rezultatul acesta vom ajunge că Creditul rural cu timpul va fi proprietarul general, aproape unic, și dar toate drepturile politice legate de moșiile noastre vor înceta. De ce am fugit nu scăpăm. Legile omenesci, o repetăm și aci, nu pot împiedeca sau schimba evoluția naturală a lucrurilor, nu pot obține efecte contra legilor sociale constante.

Dar apoi mai este o altă împrejurare semnificativă care trebuie semnalată.

Art. 7 al Constituției e îndreptat, pentru a o spune pe față, în special contra ovreilor. El este răspunsul țerei la pretenția congresului de la Berlin de a șterge din legile noastre ori-ce deosebire de rit religios.

Or, în ziua de astăzi tocmai ovreii sau cel puțin unii din ei, profită de legea creată contra lor, și întorc contra adversarilor chiar arma acestora. Intr'adevăr, în Moldova mai ales, cei mai influenți și mai bogați dintre ei, mai toți bancheri, au fost în cursul timpului naturalizați. Având deci toate drepturile civile și politice, ei profită de lipsa de cumpărători pentru a cumpăra eftin o moșie după alta, și aceasta cu atât mai ușor, cu cât averile lor de până atunci consistau forțamente în valori mobile și că, în calitatea

lor de bancheri, dispunea de credit pe piețele din străinătate, de unde aduceau bani numerar cât le trebuia. Am putea enumera un șir de mari și bogați negustori israeliți, mai ales în partea de sus a Moldovei, cari rënd pe rënd s'au făcut cetățeni români și proprietari de domenii românești.

Dacă am conferi la toți străinii fără rezervă dreptul de a deveni proprietari mari rurali la noi, cetățenii aceștia mai recentii ar dispărea în numărul amatorilor, și n'ar mai găsi chilipir, căci prin concurență prețurile s'ar ridica în general, iar acei cari cumpără, dacă sunt străini, vor deveni români. Cunoscută e puterea atractivă și asimilantă a proprietății rurale. Inutil a mai insista. Noi proprietari vor deveni din inimă și suflet fii ai țerei în care s'au stabilit, a patriei adoptive, și ast-fel vor umple în rëndurile alegătorilor și eligibililor golul ce Constituția caută să impedece, dar în zadar, consecințele inevitabile ale situației reale și Creditul rural luând-o înainte. Atăția Greci, Bulgari, Sârbi, Nemți, Poloni, Francezi, etc. au intrat în rëndurile Românilor și s'au arătat în toate ocaziile buni patrioți, fii entusiasmați și devotați a noii lor patrii?

S'ar dice că legiuitorul constituțional de la 1879 simțea o oare-care temere, o oare-care neîncredere în capacitatea Românului de a putea rivaliza cu elementele străine, de a le putea învinge într'o luptă economică. S'ar dice că în această îndoință ar fi căutat să'l ferească pe cât posibil de acest contact. Dar slabă e virtutea care se ferește de ispită de frica de a sucomba, slabă nădejdea în puterea vitală și rezistența unui popor pe care te temi să'l espui la luptă cu concurență. Din contră, nevoea învață pe om. Ispita și conflictele nu se pot evita prin legi. Viața reală nu cruță pe nimeni. Lupta pentru viață, există azi pentru toată lumea și această realitate brutală nu se poate nici înlătura nici îngrădi prin articole sau paragrafe.

Noi personal avem mai mare încredere în elementul nostru național. Românul are capacități și calități mari. Natura l'a înzestrat foarte bine. El posedă mai ales o inteligență și o abilitate superioară. Dar are și defectele sale: e necumpătat și risipitor; îi place să cheltuiască mai mult de cât câștigă, și e rău de plată. Să luăm exemplu de la străini, să'i imităm în spiritul lor de economie, de perseverență și de întreprinderi. Să intrăm în luptă cu dânsii și să ne oțelim prin această luptă până a li deveni nu numai egali, ci superiori. O infusie de nițel sânge străin n'ar strica. Prin ea s'ar întări sângele național, făcându-ne mai apți a învinge concurența străină și învățându-ne cum să biruim în această luptă

de rivalitate, cum să eşim noi cei mai tari, în loc să ne ascundem de frică după pavăza unui text de lege care la urmă tot se va dovedi ca iluzoriu, căci, într'un mod sau altul, luptă tot va fi. Am intrat în rândul popoarelor civilisate, suntem în strânse legături cu celelalte naţiuni, prin drumuri de fer, telegraf, telefon, poştă, misiuni, diplomatice şi altele, prin comerţ, ştiinţă etc. Nu mai putem să eşim din acest contact. Am intrat în horă, acum trebuie să jucăm. Nu ne mai putem ascunde după deget. Lupta economică generală ne va ajunge şi pe noi. În parte chiar ne-a ajuns. Să ne pregătim dar şi s'o primim. *Fortes fortuna adjuvat.*

Înainte de 1879, sub imperiul legiuirilor anterioare, străinii, cel puţin acei de rit creştin, aveau deja dreptul de a cumpăra orice imobile la noi, şi nu ni s'a transmis că acest sistem ar fi produs vr'un inconvenient. Intrarea în rândurile Românilor a mai tuturilor familiilor cu nume străin datează din această epocă. De ce să ne temem să ne întoarcem la o stare de lucruri cu care eram deja deprinşi şi care s'a dovedit ca bună şi prielnică. Temerea se referă dar numai la cei necreştini. Ei bine! Dacă guvernul nostru cred într'adevăr că Românul nu e în stare să lupte economic cu elementul străin necreştin şi mai ales cu israeliţii, că adecă merită acest testimonium inferioritatis, şi dacă cred mai departe că pot să'l ocrotească contra acestei concurenţe fatale într'un mod durabil şi nevătmător prin texte de legi, constituţionale sau ordinare, n'au de cât să prevadă o dispoziţie specială în acest sens.

Negreşit că, după ce vom deschide accesul liberal pământului nostru, va urma mai întâi o perioadă oare-care de tranziţie, de orientare, de incertitudine, până ce ne vom deprinde cu noua situaţie. Precum acolo unde se întâlnesc două râuri se poate observa pe o distanţă oare-care lupta între ambele ape, până ce ele s'au amalgamat şi formează un singur fluviu cu o singură apă. Dar în curând Românul va învăţa de la străin ceea ce îi lipsea şi, rădicându-se prin acea influenţă la un nivel mai înalt, şi va asimila elementele eterogene ce se vor aşeza în ţară. Precum, la urmă, însăşi lupta e inevitabilă, ast-fel şi acest stadiu de tranziţie nu se poate înlătura. Toate împrejurările ne împing într'acolo. Şi cu cât căutăm să'l întârziem prin legi ca art. 7, cu atât va fi mai penibil.

Dacă pământul nostru ar fi accesibil la oricine 'l plăteşte, el ar avea imediat căutare şi prin urmare o valoare mai mare. Şi imobilele din oraşe ar participa la această sporire, căci toţi străinii n'ar sta numai la ţară; s'ar stabili şi în oraşe, fie pentru a petrece numai earna, după termi-

narea campaniei agricole, fie permanent pentru afaceri, comerţ, industrie etc. Ast-fel mai toţi proprietarii striviţi până acuma prin sarcina datoriilor, s'ar putea degagia şi arangia într'un mod mai avantajos.

Dar afară de această consecinţă pe care am putea-o desemna ca individuală, ca subiectivă, vom avea şi alte urmări nu mai puţin fericite de un ordin mai general, mai obiectiv.

Tot solul României va reprezenta o valoare mai mare. Avera publică va creşte în proporţie şi ast-fel ţara se va bucura de un credit mult mai mare în străinătate de cât până acuma. Această consecinţă singură ar fi destul de serioasă ca să privim prohibiţiunea constituţională sub o lumină cu totul alta. Îndrăznim a crede că fără acest art. 7, cu toate nenorocitele lui efecte, la care fireşte se adaugă propensiunea noastră de a cheltui peste puterile noastre, să construim palaturi fără rost, căi ferate fără trafic cu gări monumentale, să creăm o sumedenie de sinecure pentru căpătuială politică etc., n'am fi ajuns în halul de astăzi; că dacă Românul era pus mai din vreme în contact şi concurenţă cu străinul, ar fi învăţat şi mai din vreme a fi mai econom şi n'ar fi mers lucrurile până acolo. Statul Român n'ar fi dat lumii tristul spectacol a reducerii lefurilor tuturilor funcţionarilor, violând în mod unilateral contractul intervenit între el şi funcţionar; nar fi fost pus în poziţie de a suprima atâtea funcţionari lăsându'i pe drumuri⁽¹⁾.

(1) Funcţionarul, când intră în slujbă, încheie cu Stat un contract prin care el se obligă a presta Statului munca prevăzută prin legea organică a serviciului, am putea zice prin caietul de sarcini, iar Statul se obligă a plăti lefa prevăzută ibidem. Cu ce drept vine Statul să schimbe unilateral şi fără a scădea cel puţin proporţional prestaţia ce cere în schimb, obligaţia sa de a plăti lefa convenită?

Dar dacă funcţionarul ar fi venit el cel întâi şi ar fi zis Statului: n'am gust să mai fac toată munca la care m'am angajat; o să lucrez mai puţin, dar tu cu toate astea ai să 'mi plăteşti lefa întreagă? Statul excipe de necesităţi «inexorabile». Dar şi funcţionarul ar putea să invoace scumpetea crescândă, familie, boală, mai nu ştiu ce. Dacă d-ta Stat nu't ai făcut bine socoteala bugetului când m'ai angajat, aceasta nu mă priveşte pe mine, funcţionar, cocontractantul tău. Eu'ti prestez munca cerută şi dar tu trebuie să 'mi dai lefa promisă. Oricum, această reducere a lefilor şi suprimare de posturi prin congedierea titularului—in loc să se aştepte vacanţa postului şi a nu se mai numi un nou titular—este un act arbitrar, o samavolnicie care în alte state, mai înspre occident, nu s'ar fi putut întâmpla. Chiar în Bulgaria unde s'a recurs la acelaş mijloc drastic de a scăpa din încurcătură—doar cu densii ne putem lua aci de mână—se consideră aceasta ca o măsură pasageră, temporară, ca un împrumut forţat ce face Statului funcţionarul şi, după cum ne vestesc jurnalele, s'a început a se restitui aceste reţineri.

Când s'a făcut aceste cheltueli desordonate și disproporționate, nimeni nu 'i-a întrebat pe acești nenorociți dacă consimt; și cu toate acestea dînșii trebuie acum să plătească cu strămtorarea sa pierderea existenței lor risipa banilor publici de către cei de sus.

Mai este o altă considerațiune, de ordinea cea mai înaltă, care reclamă revenirea asupra prohibițiunii constituționale.

România e o țară agricolă. Toată bogăția noastră, constă deocamdată în pământul nostru și tot venitul ni'l dă cerul la care ne uităm cu toții ca să se îndure de noi. Budgetul unui stat modern, cu multiplele sale nevoi, nu se poate așeza pe o temelie așa de nestatornică. O singură recoltă rea ne prăpădește. Probă anul 1899. Industria noastră are încă prea puțină importanță pentru a putea compensa lipsele budgetului în cas de recoltă mai slabă, și întărirea ei cere mult timp, iar budgetul nu poate aștepta. Avem bogății mari miniere în frumoșii noștri munți, dar n'avem bani necesari spre a le exploata. Asemenea întreprinderi cer, pe lângă capacități și cunoștințe speciale cari iarăși ne lipsesc, capitaluri așa de mari în cât noi, la cari numerarul nu este tocmai abundent,

Ceea ce e mai regretabil este că această reducere a existenței materiale s'a operat și asupra magistraturii.

Este un lucru ce din nenorocire nu se poate denega, că adică justiția noastră nu este considerată în străinătate după cum ar trebui. Peste hotar ea nu se bucură de încredere. În timpurile din urmă mai ales presa nea semnalat mai multe cazuri foarte semnificative în această privință. Această neîncredere este cauza multora din relele și neajunsurile de cari suferă țara, și a contribuit mult la determinarea situației actuale. Dacă ne dăm bine seamă de toate împrejurările, mai că n ar putea să fie alt-fel. Dacă ne gândim cât de impovărat este de pildă, pentru a nu atinge alte considerațiuni, tribunalul de Ilfov. Nică nu poate dovedi nămolul afacerilor. Termenele se dau peste trei luni și mai bine, și un proces ține ani întregi. Pentru o piață comercială ca București există o singură secție de comerț cu câte 60—80 procese pe zi, număr ce e imposibil a se judeca; procesele se amână din oficiu din lipsă de timp cu diuimul, și dar justiția, și mai ales aceea comercială, numai promptă nu poate să fie, și dacă nu e promptă, știut e cât pierde din valoarea ei. Ce trebuie să gândească străinii, și mai ales negustorii străini, cari au afaceri pe la tribunalele noastre, de o asemenea stare de lucruri, vădând mai ales că nici un guvern nu se gândește să îndrepte răul, creând încă câte-va secțiuni?

Apoi pentru cariera diplomatică, care n'are așa mare importanță, se cere un examen special de admisibilitate, iar pentru magistratură, unde din primul post ai o putere enormă dispunând de averea și onoarea cetățenilor—ceea ce nu se poate dice de un atașat de legațiune — nu se cere nici o probă specială de capacitate. Azi ai eșit de pe băncile universitare și mâine ești magistrat, învățând meseria pe spatele justițiabililor. Ce nimerită era idea d-lui Stătescu de a se impune și pentru

nu ne putem bizui să le adunăm. Trebuie dar să facem apel la capitalurile străine. Dar cum să investească străinii banii lor la noi, în întreprinderi miniere și altele, dacă nu pot fi stăpâni pe solul ce vor să'l exploateze?

S'a uzat câte odată de expedientul a se lua un prêter-nom român. Am putea cita mai multe cazuri. Dar acest mijloc e costisitor, nesigur și degradator. Nu mai insistăm. Faptul însă că s'a recurs la el, dovedește contra eficacității și contra rațiunii interdicțiunii constituționale.

Pentru a vedea născându-se la noi o vastă industrie, mai ales minieră, capabilă a sprijini și susține budgetul statului în vremuri agricole nefavorabile, trebuie să dăm străinilor permisiunea a se așeza la noi ca proprietari pentru a ne încorpora munca, inteligența destonică și averea lor, pentru a'i face români; trebuie să revenim asupra principiilor stabilite la 1879 de un patriotism sincer, dar scurt de vederi.

Capitalului străin i-ar conveni să se imobilizeze la noi în întreprinderi miniere, industriale, agricole, etc., căci dobânda în străinătate este mică, și dar aci el ar găsi un profit mult mai mare de cât în patria lui. La noi, din cauza rarității numerarului, dobânda e ridicată, prea ridicată

magistratura noastră un stagiū prealabil urmat de un examen special de admisibilitate, așa precum se cere în toate țările civilizate. Străinătatea vede toate acestea, le notează și—*inde irae*.

Prima solicitudine a orî cărui guvern ar trebui să fie ridicarea prestigiului magistraturii noastre prin atragerea elementelor celor mai bune, mai inteligente, mai independente, integre, conștiincioase în rândurile ei, s'o înalțe la un nivel așa de superior, în cât să se resipească această nenorocită și în multe privințe nemeritată neîncredere. Trebuie să facem din magistratura noastră o instituție model, căci greu e a recăștiga o reputație compromisă. Dar cum să'și sacrifice aceste oameni înzestrați cu calitățile cerute viața lor întreagă într'o carieră a cărei retribuțiune nu-i pune măcar la adăpostul nevoilor celor mai elementare. Nu comparăm cu alte țări. Considerăm numai lucrurile așa după cum se prezintă la noi. Câte nu se cere magistratului, și cu drept cuvânt, chiar în afară de toate însușirile de știință și caracter. În primul rând o înfățișare și un traiu întru toate și în tot-d'auna demne de poziția sa superioară, de înaltul său rang social. Prin urmare trebuie să se miște mereu în lumea cea mai aleasă, să frecventeze numai locurile unde găsește societate bună și să evite cu îngrijire ocazia de a se pune în contact cu un mijloc social cătuși de puțin compromișător. Dar viața e scumpă și exigențele acestea sociale sunt mari. Magistratura nu e o carieră de lux, ea diplomația, pentru care se cere avere, ci o carieră de muncă care dar trebuie să'și dea mijloacele necesare pentru a duce un traiu, nu luxos, dar demn și convenabil pentru ca să te poți deda fără nici o preocupare misiunii tale, căci limpede și senină trebuie să fie inima și spiritul judecătorului. Dar când d. p. ca președinte la tribunalul Ilfov, unde este un personagiū en vue, unde ajungi după 12—15

pentru ca comerțul și industria să poată profita de aceasta. Imprumuturi cu 8—10% sunt cele mai eftine, și încă cu ipotecă sau gagiū; iar fără garanție interesele sunt de 12—15% și mai mult. În asemenea condițiuni întreprinderile ce se fac cu banii împrumutați sunt, afară de combinațiuni și împrejurări extra-fericite, condamnate d'înainte: ele nu pot rezista. Întreprinzătorul muncește pentru creditor, pentru ca să le plătească dobânzile, și după puțin timp, profitul fabricațiunei ne mai ajungând să plătească nici acele dobânzi, el pierde totul. Din cauza asta a scumpetei banilor câți nu s'au ruinat carii au încercat să creeze industrie la noi.

Aceeași cauză a dobânzei prea ridicate contribuie și ea că imobilele n'au nici preț nici căutare, căci cine are ceva parale lichide, le fructifică mai bine speculându-le de cât imobilisându-le în cumpărări de moșii sau de case.

De ar veni capitaluri străine în țară, dobânda ar scădea la o proporție mai rațională, mai convenabilă, ceea-ce ar folosi la toată lumea. Comerțul și industria, găsind bani eftini, s'ar ridica din amorțeala în care lăncezesc acum, și ar lua un avânt care ar asigura budgetului public nou și constante venituri. Titlurile noastre la purtător, dând mai toate 5% și prezentând dar o plasare avantajoasă de capitaluri, ar fi mai căutate și s'ar ridica până la pari și mai sus. Agricultura ar putea să se înzestreze cu toate mașinile cele mai perfecționate, și solul nostru, fiind lucrat în condițiuni mai raționale, ar da roade mai mănoase, și de o calitate superioară. Starea economică a întregii țări s'ar așeza pe niște baze mai naturale și de aceea mai solide, mai stabile. Situația generală s'ar îmbunătăți în modul cel mai ferecit, s'ar „asana” definitiv.

ani cel mai de vreme, după ce ai atins o vîrstă mai matură unde după legile naturii ești în drept să ai nevastă și copii, și, fiind-că ești într-o carieră de muncă, să fii înșurat fără zestre, căci leașa se calculează și în vederea familiei titularului, când atunci ajungi la 420, patru sute douăzeci lei lunar! Il faudrait en rire si ce n'était pas tellement navrant.

Pe lângă aceste toate ori-ce altă carieră mai oferă alte avantagii. Ca inginer poți să faci lucrări particulare, hotărnicii, expertize, devise, planuri etc. Ca profesor poți să faci avocatură și chiar politică care te ridică până la ministru. Militarul are cel puțin o ordonanță, are reduceri de preț la drumul de fier, și cheltueli de mutare. Magistratul n'are absolut nimic afară de leașa. Și chiar când e permutat, fără voia lui, nu i se dă nici o despăgubire, ba nici măcar biletul de drum de fer.

În asemenea condițiuni cum se poate crede că elementele bune se vor mai consacra acestei «carieri»? Vom reveni fatalmente în starea anterioară: acei cu talent, știință și muncă vor considera magistratura numai ca un stagiū trecător pentru alte poziții mai lucrative, și vor rămâne în carieră numai acei incapabili de a-și face aiurea o situație mai bună.

Sistemul de exclusivism intransigent poate fi bun pentru un imperiū așa de vast, de puternic și de bogat în cât, 'și satisface el singur toate nevoile, fără concursul nimănui, cum e de pildă Rusia. Dar într'un stat mic ca al nostru, care pentru mai toate exigențele sale trebuie să recurgă la străinătate, o asemenea politică va sfârși prin a ne duce la peire. În contact continuū cu cele-lalte națiuni în toate ramurile activității omenesci, nu putem tăia această comunitate într'un loc fără ca întregul sistem să sufere, nu putem provoca o soluție de continuitate care să nu se resimtă pe toată linia, nu putem întrerupe curentul continuū fără a provoca anemia și atrofia.

Prudența cea mai elementară, ba nevoia pozitivă în care ne svârcolim de atîta timp, ne îndeamnă să căutăm cu ori-ce chip a ne îmbunătăți și consolida situația generală, și să aședăm budgetul Statului pe o basă multiplă în cât să fie în stare să îndure ori-ce vicisitudine. Datorim sutimi și sutimi de milioane în străinătate. Am ajuns să echilibrăm budgetul prin propriile noastre puteri. Dar cu ce sacrificii și cu prețul a câtor suferinți și nedreptăți. Și încă un an agricol nefecit poate răsturna totul.

Revenirea asupra principiilor art. 7 al. 5. din Constituție ar pune economia noastră privată și publică pe un picior cu totul nou, cu totul superior celui de până acum, ne ar pune în poziție să tragem tot folosul ce ne oferă bogățiile noastre naturale, ar provoca o eră durabilă de prosperitate generală pe niște baze noi și statornice. Să dea Dumnezeu să se facă acest pas cu o oră mai curînd, spre binele țerei.

G. Flășlen

Înălțarea prestigiului magistraturii noastre este o necesitate imperioasă, și primul pas către acest scop este îmbunătățirea soartei materiale a magistratului. Ni se va spune că situația economică a țării nu permite aceasta. Dar și Statul trebuie să facă sacrificii unde este necesar. Și sacrificiile făcute în acest sens s'ar resplăti în mod larg prin avantajele indirecte și chiar directe ce va culege când magistratura noastră se va bucura de încrederea generală, universală.

Nu e treaba noastră să arătăm de unde să se ia noi resurse bugetare. Dar când ne gândim câte milioane se duc în fie-care an în străinătate pentru loteriile de la Sofia, Belgrad, Budapesta, Dresda, Hamburg și mai știm noi unde! De ce nu s'ar crea și la noi o loterie a statului, care ar reține în țară toți acești bani, ar garanta lumea încrezătoare și ar aduce tesaurului public un beneficiū serios. Ni se va vorbi poate de imoralitatea loteriilor. Dar guvernul saxon, sau guvernul austriac, sau guvernul ungar, sau guvernul prusian sunt imorale că au introdus loteria statului? Nu cumva ne credem mai virtuoiși de cât Saxonii, Austriacii, Prusienii? Nu cumva am vrea să dăm Austriei, Saxoniei sau Prusiei lecții de moralitate, și încă lecții carii ne țin pe noi așa de scump?

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI, Secția III

Audiența de la 26 Septembrie 1901

Președinția D-lui C. R. MANOLESCU, președinte
A. S. C., cere înscrierea ca apărător

Decizia civilă No. 170

Apărătorii la judecătoriele de ocoale. — Cerere de a fi înscris. — Ordonanță prezidențială. — Dacă intră în art. 66 bis Pr. civ. — Apel. — (Art. 123 legea judecătoriilor de pace. — Art. 66 bis Pr. civ.).

Ordonanța dată de către Președintele tribunalului privitoare la admiterea sau respingerea unei cereri de a fi admis ca apărător pe lângă judecătoriele de ocoale, conform art. 123 din legea judecătoriilor de ocoale de la 1896, este o ordonanță prezidențială prevăzută de art. 66 bis din Procedura civilă și prin urmare apelul în contra ei se face nu înaintea Curții de apel, ci înaintea completului tribunalului de la Președintele căruia emană ordonanța.

Curtea,

Ascultând pe apelant în camera de consiliu în susținerea motivelor de apel, și

Deliberând,

Având în vedere apelul făcut de A. S. C. contra ordonanței cu No. 33517 din 25 Iunie 1901 a d-lui prim-președinte al tribunalului Ilfov;

Având în vedere că prin ordonanța apelată s'a respins cererea făcută de apelant d'a fi înscris ca apărător pe lângă judecătoriile de ocoale;

Având în vedere că, după dispozițiile art. 123 din legea judecătoriilor de ocoale din 1896, cererile de a fi înscrise ca apărători și procuratori pe lângă judecătoriile de ocoale se dau în căderea președintelui tribunalului, pentru a încuviința sau respinge acea cerere;

Având în vedere că, după dispozițiile art. 66 bis din Procedura civilă, când legea dă în căderea Președintelui tribunalului său al Curții încuviințare unui act, aceste încuviințări prezidențiale se dau fără drept de opoziție, cu drept de apel la tribunalul său Curtea din care face parte președintele;

Având în vedere deci că din cuprinsul acestui text de lege rezultă în mod clar și neîndoios că ordonanța dată de președintele tribunalului asupra cererii de a fi înscris ca apărător pe lângă judecătoriile de ocoale, este supusă apelului înaintea aceluiași tribunal;

Că de și prin sus citatul articol se vorbește de apel înaintea Curții, însă aceasta se raportă la ordonanțele date de președintele Curții, după cum rezultă clar din chiar redacțiunea textului de lege, care zice: «Când legea dă în căderea președintelui tribunalului, sau al Curții, încuviințarea unui act, aceste încuviințări prezidențiale se dau cu drept de apel la tribunalul său Curtea din care face parte președintele».

Că, în specie, ordonanța apelată fiind dată de primul președinte al tribunalului Ilfov, urmează ca apelul să se îndrepteze înaintea aceluși tribunal;

Că dar acest apel nefiind admisibil urmează să fie respins ca atare.

Pentru aceste motive, Curtea, respinge ca inadmisibil apelul . . . etc.

(ss) Alex. D. Dobriceanu, C. G. Dâmboviceanu, N. Budișteanu.

p. Grefier (s) N. Constantinescu.

Opiniune

Sub-semnații pentru motivele din ordonanța apelată, suntem de părere a se respinge apelul.

(ss) C. R. Manolescu, Sc. Poenaru

PRIMUL PREȘEDINTE AL TRIB. ILFOV

Ordonanță No. 33517

1901 Iunie 25

Ajutor de grefier. — Dreptul d'a se înscrie ca apărător pe lângă jud. de ocoale. — Neadmisibilitatea cererii. — (Art. 123 legea jud. ocoale 1896).

Asemănat art. 123 al. I din legea judecătoriilor de ocoale de la 1896, numai foștii grefieri de Tribunale sau Curți pot exercita profesiunea de apărător pe lângă judecătoriile de ocoale, iar nu și ajutoarele lor.

Noi Primul Președinte al trib. Ilfov,

Având în vedere petițiunea înregistrată la No. 19778,901 prin care d-l A. S. C. cere a i se recunoaște dreptul de apărător pe lângă judecătoriile de ocoale, de oare ce a funcționat ca ajutor de grefă la trib. Ilfov s. comercială mai mult de cât 2 ani;

Având în vedere că conform art. 123 al. I din legea judecătoriilor de ocoale, acei cari vor fi funcționat în timp de cel puțin două ani ca judecător sau ajutor de pace, ca grefier de Curți sau tribunale, vor putea exercita profesia de apărător sau procurator pe lângă judecătoriile de ocoale, chiar de nu ar fi titrați, dacă nu vor fi destituiți din acele funcțiuni, pentru vre-o abatere gravă de la datorie;

Considerând că acest articol trebuie a primi o strictă interpretare, de oare ce are un caracter cu totul excepțional;

Că textul prevăzând numai pe grefier, ca unii ce prezintă mai multă garanție pentru apărarea intereselor justițiabililor, el nu poate să se aplice și ajutorilor de grefă.

Că d-l A. S. C. funcționând numai ca ajutor de grefă, nu îndeplinește condițiunile cerute de sus zisul articol, și deci nu poate figura ca apărător pe lângă judecătoriile de pace.

Că ast-fel fiind cererea urmează a se respinge.

Pentru aceste motive respingem cererea făcută de A. S. C. prin petiția înregistrată la No. 19778,901, de a fi înscris ca apărător pe lângă judecătoriile de ocoale.

Prim-Președinte (s) Oscar Niculescu

Grefier (s) C. Răduleanu.

Observație. — Chestiunea judecată de Curte prin deciziunea mai sus reprodusă, revine adeseori pe tapet. Este deci bine s'o lămurim o dată pentru tot-deauna.

Art. 123 din legea judecătoriilor de ocoale de la 1896 prevede: «că acei cari vor fi funcționat, în timp de doi ani cel puțin, ca judecător sau ajutor de judecător de pace, ca grefier de Curți sau tribunale, vor putea exercita profesiunea de apărător sau procurator pe lângă judecătoriile de ocol, chiar dacă nu ar fi titrați, dacă însă nu vor fi fost destituiți din acele funcțiuni pentru vre o abatere gravă de la datoria lor. — Președinții tribunalelor de județ, după cererea celor interesați, și pe baza actelor justificative ce aceștia le vor prezenta, vor alcătui pentru fie care judecătorie lista procuratorilor sau apărătorilor admiși a'și exercita profesiunea pe lângă acea judecătorie, și o va comunica judecătorilor de ocol respectiv. — În caz de abateri grave de la datoriile profesionale, tribunalul va putea, după plângerea părții vătămate retrage apărătorului sau procuratorului abătut autorizarea de a'și exercita profesiunea pe termen de o lună până la un an de zile, condamându'l tot de o dată și la despăgubiri către partea vătămată. Deciziunea sa se va da în camera de con-

siliu, după ce va asculta și pe apărătorul său procuratorul inculpat».

Primul-președinte al tribunalului Ilfov, interpretând acest text, decide prin ordonanța sa mai sus reproducă, că ajutorii de grefă ai tribunalelor și Curților nu se pot bucura de prerogativa acestui text, ci numai grefierii, despre care el ar vorbi în mod exclusiv.

Nu împărtășim această părere:

1° Pentru că ajutorii de grefă îndeplinesc aceleași funcțiuni ca și grefierii, și dovadă că este așa este că, deși legea pentru autentificarea actelor nu vorbește de cât *de grefier*, totuși s'a decis cu drept cuvânt că actul (în specie era vorba de un testament) nu este nul, dacă în locul grefierului a luat parte la autentificare *ajutorul său*; de vreme ce legiuitorul când a cerut asistența grefierului, nu s'a referit în mod exclusiv numai la persoana acestui funcționar, ci la oficiul grefierului, adică la funcționarii cari, după dreptul comun, au căderea de a reprezenta acest oficiu (1).

2° Apoi, această interpretare, singură juridică după părerea noastră, rezultă chiar din desbaterele parlamentare, care au avut loc cu ocaziunea sus citatului text din legea judecătoriilor de ocoale. În adevăr, proiectul d-lui Ministru E. Stătescu nu vorbea din capul locului de cât de foștii judecători de ocoale și ajutorii lor, și grefierii n'au fost admiși a beneficia de acest drept de cât în urma amendamentului d-lui Mănescu-Călărăș (2), care a declarat că nu vorbește de ajutorii de grefă, *pentru că ei intră în categoria grefierilor*. Comitetul delegaților admitând amendamentul în principiu, d-l Ministru al justiției E. Stătescu, între altele, a declarat că nu vede nici un inconvenient ca, pe lângă foștii judecători de ocoale și ajutorii lor, să se admită și foștii grefieri de Tribunale și Curți, și aceasta cu atât mai mult cu cât mulți dintre judecătorii de pace și ajutorii lor netitrați au fost recrutați printre grefierii și sub-grefierii de la Curți și Tribunale.

Ajutorii de grefă intră deci în denumirea generică de grefieri, și această soluție a fost cu drept cuvânt consacrată de Curtea din București prin alte decizii anterioare (3). În această categorie nu intră însă, bine înțeles, portăreii, co-piștii, etc., pentru că, cu adevărat, după cum foarte bine ține ordonanța prezidențială mai sus

reprodusă, textul sus-citat din legea judecătoriilor de ocoale este excepțional, și ca atare, de strictă interpretare. *Exceptiones sunt strictissimae interpretationis*, după cum se spune la școală.

A doua chestiune care, în această privință, a dat loc la dificultăți este aceea de a se ști dacă ordonanțele date, în asemenea materie, de presi-dinții tribunalelor sunt apelabile la Curte, sau la tribunalul din care presidentul face parte. Curtea din București, de astă dată, prin decizia mai sus publicată, se declară incompetentă, de și prin două decizii anterioare se declarase competentă (4), soluție care a fost de curând admisă atât de minoritatea Curței din Iași cât și de Trib. de Neamtzu (5).

Această din urmă soluție este, după părerea noastră, singură juridică, pentru că ordonanța prezidențială prin care se admite sau se respinge cererea de a fi înscris între apărătorii sau procuratorii meniți a funcționa pe lângă judecătoriile de ocoale este o hotărîre de fond și nu poate fi în-grădită numai de măsura excepțională, prevădută de art. 66 bis din Pr. civ., care, după părerea tuturor, nu se referă de cât la jurisdicția *des référés*, privitoare numai la afacerile urgente, ce nu pot aștepta soluțiunea instanțelor ordinare. Or, în specie, nu este vorba de o afacere grab-nică, care se decide numai în mod provisoriu, ci de o adevărată soluțiune de fond asupra calității și capacității unei persoane, care pretinde a avea un drept, anume acel de a exercita profesiunea de apărător sau de procurator (proiectul primitiv cuprindea chiar expresiunea *avocat*) pe lângă o instanță judecătorească. Prin urmare, o hotărîre care se pronunță în asemenea materie, de și pe o cale excepțională și numai de un singur judecător, trebuie să fie supusă, conform dreptului comun, controlului unei instanțe superioare, adică a Curței apelative, ear nu controlului colegilor aceluia care a pronunțat această hotărîre (6). Ches-tiunea prezentându-se foarte des înaintea instanțelor noastre judecătorești, precum spuneam încă de la început, am crezut de cuviință de a reveni asupra ei și de a expune principiile pe care le credem juridice în această privință.

D. Alexandresco

(4) Veđi *Curierul Judiciar* din 1899, No. 33 și din 1900, No. 13.

(5) Veđi *Curierul Judiciar* din 1901, No. 45 (cu adnotația d-lui I. N. Cesărescu) și *Curierul Judiciar* din acelaș an, No. 66.

(6) A se vedea, în această privință, motivele foarte judicioase pe care tribunalul de Neamțu, prin sentința publicată de curând în coloanele acestui giar (No. 66, anul curent 1901), le trage din expunerea de motive a fostului Ministru de justiție și amicului nostru, d-l C. G. Dissescu.

(1) Veđi în acest sens, Curtea Iași și Galatz, *Curierul Judiciar* din 1900, No. 49 și *Dreptul* din 1898, No. 83. — Făcându-se recurs contra decizii menționate a Curței din Iași, Înalta Curte a respins recursul în unire cu concluziile noastre (7 Iunie 1900). Veđi *Curierul Judiciar* din 1900, No. 62.

(2) Ședința Senatului din 23 Martie, 1896. Veđi Desbaterele Senatului, p. 479.

(3) Veđi *Curierul Judiciar* din 1900, No. 13.